

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Miljøvernavdelinga

**Forvaltningsplan for
Oltervågen naturreservat
i Molde kommune**

HØYRINGSUTKAST

Bildet på framsida viser Oltervågen naturreservat i Molde kommune (foto: Fylkesmannen).

Tittel:

FORVALTNINGSPLAN FOR OLTERVÅGEN NATURRESERVAT

Forfatter:

Maria Aastum og Jorunn Mittet Eriksen, Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Godkjenningsvedtak:

Referat:

Oltervågen naturreservat vart verna i 2002 som ein del av verneplan havstrand og elveos i Møre og Romsdal. Området er verna for å ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Olteråa. For å ta vare på desse verdiane er det vedteke verneforskrift for området. Denne forvaltningsplanen skal utdjupe kva som er tillate og kva som er forbode etter forskrifta. Forvaltningsplanen skal vidare kartlegge verneverdiane og brukarinteressene, samt definere bevaringsmål og tiltaksbehov.

Bevaringsmåla i forvaltningsplanen er fastsett med bakgrunn i verneformålet. Dei viktigaste verdiane i reservatet er knytt til sjølve deltaet og strandengene. Forvaltningsplanen definerer tiltak som å fjerne framande artar og gjennomføre ei ny kartlegging av naturtypar og artar.

Forvaltningsplanen med tilhøyrande bevaringsmål bør reviderast minst kvart 10. år.

Emneord:

Naturvern, naturkvalitet, forvaltningsmål, bevaringsmål, skjøtsel.

ISBN (Nett utgåve): 978-82-7430-284-6

ISSN: 1891-876X

Ola Betten
Fagansvarleg

Linda Aaram
Direktør miljøvernavingdelinga

Innhold

1 INNLEIING	6
2 SKILDRING OG STATUS	7
2.1 Områdeskildring	7
2.2 Egedomsforhold	8
2.3 Brukshistorie.....	8
2.4 Naturfaglege verdier	9
2.4.1. Vegetasjon.....	9
2.4.2. Fugle- og dyreliv	10
2.4.3. Truslar.....	10
2.5 Bevaringsmål	14
2.5.1 Vegetasjon.....	14
3 BRUKARINTERESSER	17
3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser.....	17
3.2 Jordbruk og skogbruk	17
3.3 Friluftsliv, jakt og fiske.....	19
3.4 Informasjon	20
3.5 Bygningar og tekniske inngrep	21
4 FORVALTNINGSOPPGÅVER OG TILTAK.....	22
4.1 Oppsyn.....	22
<i>Status</i>	22
4.2 Skjøtsel	22
4.3 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar	23
4.4 Informasjon	23
5 SAKSHANDSAMING	24
5.1 Forvaltningsstyresmakt	24
5.2 Lovverk, føringar og forvaltning	24
5.2.1 Verneforskrifta	24
5.2.2 Naturmangfaldlova.....	24
5.2.3 Forholdet til anna lovverk	25
5.2.4 Utgreiing om unntaksreglane i verneforskrifta	26
5.2.5 Søknadspliktige aktivitetar og tiltak	26
5.2.6 Skjøtsel	27
5.2.7 Generelt om dispensasjon frå verneforskrifta	27

5.2.8 Retningsliner for sakshandsaming.....	28
6 FORVALTNINGSPLANEN SI GYLDIGHEIT	28
7 REFERANSAR.....	30
Publikasjonar	30
Nettstader	30
8 Vedlegg.....	31
Vedlegg 1 – Verneforskrift Oltervågen naturreservat.....	31
Vedlegg 2 – Naturmangfaldlova	34
Vedlegg 3 – Vernekart Oltervågen naturreservat	36
Vedlegg 4 - Tabell over planlagde tiltak i Oltervågen.....	37
Vedlegg 5 - Infotavle Oltervågen naturreservat.....	38
Vedlegg 6 - Sakshandsaming av forvaltningsplanen for Oltervågen naturreservat.....	39

1 INNLEIING

Oltervågen naturreservat i Molde kommune (figur 1,2 og vedlegg 3) vart oppretta ved kongeleg resolusjon av 08. november 2002 som ein del av verneplan for havstrand/elveos i Møre og Romsdal. Føremålet med fredinga er å ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Olteråa. Det er Fylkesmannen i Møre og Romsdal som er forvaltningsstyresmakt for Oltervågen naturreservat.

Figur 1: Oltervågen naturreservat i Molde kommune (foto: Øyvind Leren, 2002)

Forvaltningsplanen skal vere eit praktisk hjelpemiddel for å oppretthalde og fremje verneformålet i samsvar med verneforskrifta (vedlegg 1). Planen kan ikkje utforme retningsliner som går ut over det som er heimla i forskrifta. Vidare skal forvaltningsplanen sikre ei einsarta forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningsliner for bruk, informasjon, skjøtsel og sakshandsaming. Planen skal gi ei skildring og dokumentasjon av natur- og bruksinteresser i området, og med bakgrunn i denne informasjonen definere bevaringsmål. Vidare skal planen skildre naudsynte eller ønskja skjøtselstiltak, samt synleggjere ansvarsforhold og forvaltningsstyresmakt. Planen er ikkje juridisk bindande, men gir retningsliner for forvaltninga av området.

Oltervågen naturreservat omfattar Olteråa sitt delta og strandlinja i vågen søraust for deltaet. Olteråa er kraftutbygd, noko som gjer at vassføringa ut i elveosen er relativt konstant. Vågosen ligg

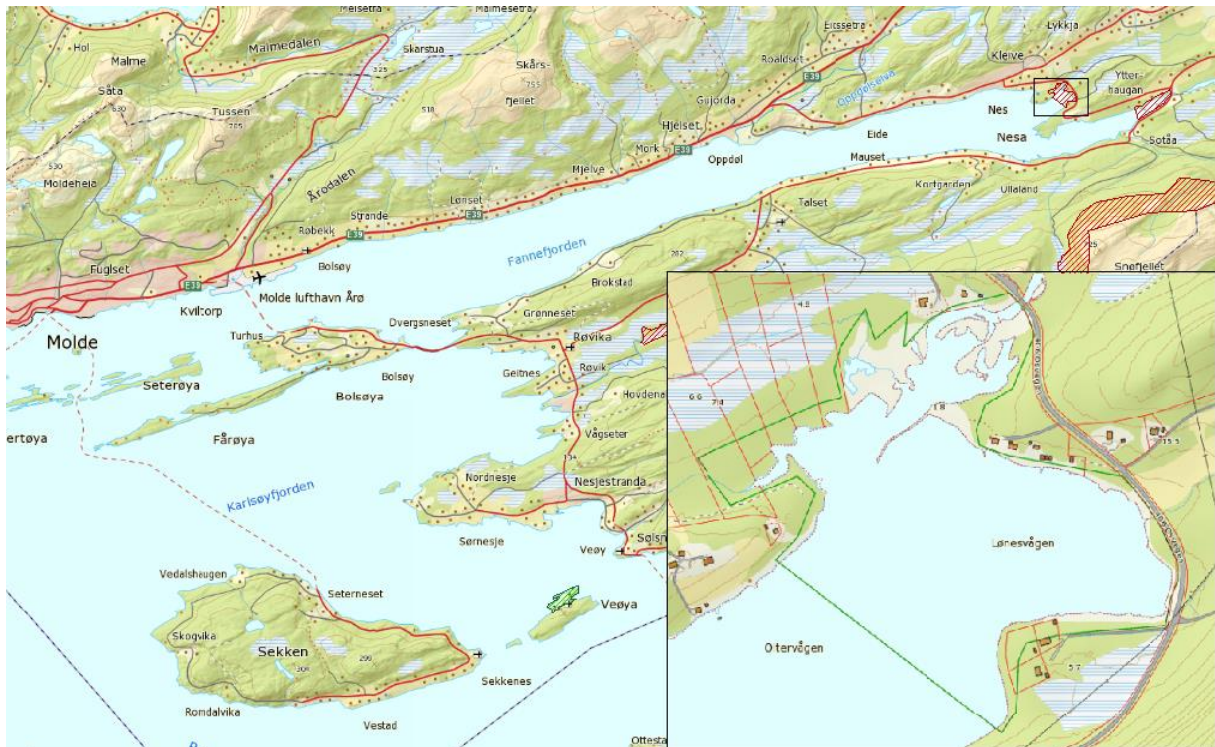
skjerma med strandenger og sumpområde ved det lange og smale elveutløpet, og her finn vi eit langt på veg urørt landskap med naturleg vegetasjon heilt inn til elva og utløpet.

Møre og Romsdal fylkeskommune utarbeida i 1994 i samarbeid med Fylkesmannen i Møre og Romsdal ein fylkesdelplan for elveoslandskap i fylket. Formålet var å leggje eit betre grunnlag for ei heilskapleg forvaltning av denne naturtypen.

2 SKILDRING OG STATUS

2.1 Områdeskildring

Oltervågen naturreservat ligg skjerma til med strandenger og sumpområde ved det lange og smale utlaupet av Olteråa på Kleive, inst i Fannefjorden i Molde kommune (figur 2). Naturreservatet omfattar Olterå sitt delta og strandlinja i vågen søraust for deltaet. Inst i vågen har elva ført med seg og lagt opp grus og grov sand i eit stort, flatt område som gjer at Oltervågen har ei stor tidevassflate. Landskapet i elveosen og det næraste deltaet er relativt urørt. Dei fleste større elvedelta i Møre og Romsdal og elles i landet er bygde ned.

Figur 2: Oltervågen naturreservat ligg inst i Fannefjorden i Molde kommune.

Elvedeltaet er endestasjonen for massetransporten frå Olteråa, som er kraftutbygd. Kraftverket er plassert slik at alt vatnet frå kraftverket kjem ut i elveosen. Det er konstant vassføring i elva, i tillegg til at det ekstra vatnet frå Silsetvatnet òg renn ut her. Når vatnet i utløpet misser farta, vil materialet som vatnet transporterer gradvis botnfelle. Størstedelen av dette materialet (vanlegvis sand og grus) blir ført ut og avsett i skrålag utanfor deltakanten like under fjæremålet. Saman med landhevinga fører dette til at deltaflata byggjer seg sakte opp over havnivået. Deltaet består såleis av ei oversjøisk og ei undersjøisk flate som delvis vert tørrlagt ved fjøre sjø.

Området dekkjer eit totalareal på om lag 223 dekar, av dette er ca. 163 dekar sjø. Heile 76,3 % av det totale arealet er såleis vatn. Vidare er 11 % barskog 2,1 % lauvskog og 0,6 % er blandingskog. 9,8 % er «anna jorddekt fastmark».

I følgje vegetasjonsatlasen (Moen, 1998) ligg Oltervågen naturreservat innafor sørboreal sone (sørleg barskogsone). Barskog dominerer i denne sona, men det finst store areal med oreskog og høgmyr, samt bestander av edellauvskog og tørrengvegetasjon. Typisk for sonen er eit sterkt innslag av artar med krav til høg sommartemperatur. Denne sonen dominerer ved havnivået på vestlandet nord for Sunnmøre. I kystområda i Møre og Romsdal går sonen opp til om lag 200 meter over havet, medan den i dei indre strøk (Romsdalen, Sunndalen innover til Lønset) går opp til om lag 400 moh.

Oltervågen naturreservat er verna for å ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Olteråa. Reservatet er overvintringsområde og rasteplass for vassfuglar. Olteråa har stor produksjon både av laks og aure.

2.2 Eigdomsforhold

I verneforskrifta er følgjande eigdommar lista opp innafor Oltervågen naturreservat:

gnr/bnr: 70/1, 70/2, 70/4, 70/6, 70/7, 70/8, 70/25, 89/1, 89/3, 89/6, 89/7, 89/8, 89/9 og 89/11.

Sidan 2002 da området vart verna, er det gjort endringar i eigdomsforholda, og ved ein ny sjekk fann vi at gards- og bruksnummer 89/7, 89/8, og 89/11 ikkje er innafor vernegrensene. Vidare viser det seg at gnr/bnr 89/10, 70/16, 89/14 (fylkesvegen) har areal innafor det verna området. Forskrifta vil bli retta opp.

2.3 Brukshistorie

Grunneigarar har heldt området i hevd i mange år. Områda var tidlegare nytta til beite for ulike beitedyr. Det er bra om beiteaktiviteten tek seg opp att.

Området har lenge vore nytta til friluftsliv, og då spesielt fiske i elva. På elvebreidda ved brua er det sett ut eit benkebord, stativ for fiskestenger, stativ for søppelsekk og ein postkasse til fiskerapportar.

Det er fleire fritidseigedomar rett utanfor grensa til reservatet. Nokre av eigedomane har areal delvis innafor grensa. Eigarane nyttar fjøra innanfor reservatet til ulike formål. Mellom anna er det etablert ein plass for sankthansbål i fjøra aust for fritidseigedomane på nordsida av vågen. Nokre av eigedomane slår gras innafor reservatet.

I erstatningsskjønnet vart to grunneigarar gjeve 5-årig løyve til grustekt.

2.4 Naturfaglege verdiar

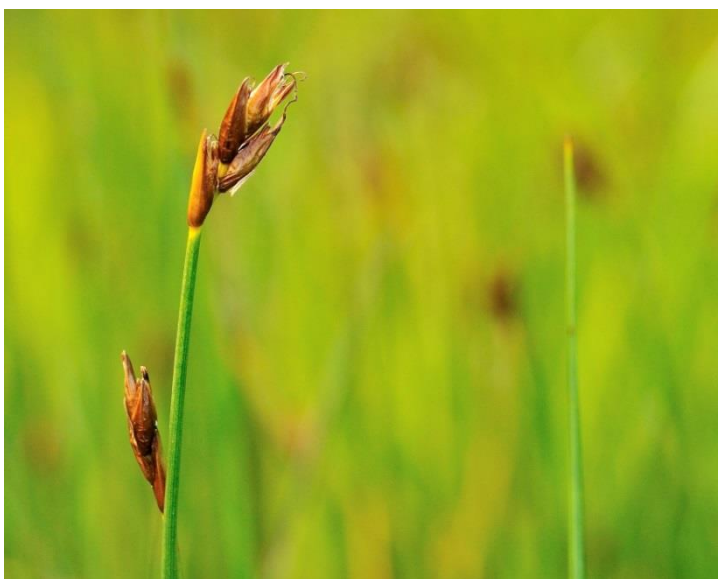
2.4.1. Vegetasjon

Dei viktigaste botaniske verneverdiane i reservatet er knytt til strandengene. Her veks ulike grasartar og andre plantar som i varierende grad blir påverka av sjøvatn og ferskvatn. I ei strandeng vert såleis variasjonen mellom plantesamfunna stor. Nokre artar toler mykje sjøvatn, medan andre veks der

Figur 3: Saftstjerneblom. Foto: Kristin Vigander

påverknaden frå sjøen er liten. Slike område får særigne økosystem og eit rikt biologisk mangfald.

Figur 4: Rustsevak. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Oltervågen har middels utvikla og middels artsrike strandenger med 73 registrerte artar. Området har god variasjon i vegetasjonstypar. Krypkevein-eng er den dominerande samfunnstypen i den nordlige delen av vågen. Av andre samfunnstypar kan vi nemne skjørbusurt-forstrand, raudsvingel-eng, fjøresivaks-eng, rustsivaks-eng, fjørestarr-eng, lågurt-fleirårvoll med gåsemure og høgurt-fleirårvoll med mjørdurt som dominerande art. I Oltervågen finn vi også etablert dyne på grovt substrat, og på nordsida finn vi eit større sumpområde med store bestandar av

lyssev. Ein sjeldsan art er påvist; saftstjerneblom.

2.4.2. Fugle- og dyreliv

Området er eit viktig hekke-, raste- og overvintringsområde for sjø- og vassfugl. Det er eit særs viktig funksjonsområde også for andre fugleartar som er knytt til våtmark.

Trass i ein nedgang i talet på mange artar av sjø- og vassfugl, har det i dei seinare åra vore observert mange ulike fugleartar i Oltervågen naturreservat. I dei seinaste åra har det mellom anna vorte registrert fleire andefuglar som kvinand, siland og stokkand i området, i tillegg til fleire sårbare og nært truga artar (raudlista 2010) som makrellterne, fiskemåke, strandsnipe, storlom og storspove. Trane, songsvane, raudstilk, gluttsnipe og tjeld er også observert i reservatet.

Figur 5: Strandsnipe. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Dei grunne områda er eit godt matfat for både fisk og fugl, og Olteråa har stor produksjon både av laks og aure.

I Olteråa, like utafør verneområdet, er det registrert elvemusling, ein art som er vurdert som trua i kategorien sårbar. Globalt sett er arten vurdert til å vere sterkt trua. Noreg har i dag godt over halvparten av den europeiske arten av elvemusling. Vi har difor eit spesielt ansvar å ta vare på arten. Habitatendringar er den viktigaste trugslen mot elvemuslingen. Det vere seg endringar som følgje av vassdragsreguleringar, mudring, elveførebygging m.v.

2.4.3. Truslar

Tilstanden til dei viktigaste verneverdiane i Oltervågen naturreservat er relativ god. Verneområdet totalt sett er vurdert til trua, da spesielt på grunn av spreining av framande artar. Det er fleire faktorar som har negativ innverknad på naturkvalitetane og som må følgjast opp på ulike vis.

I Oltervågen naturreservat er det registrert fleire artar som er oppført på Artsdatabanken si «Svarteliste». Artane på svartelista er framande artar i naturen, dei spreier seg raskt og har evna til å utkonkurrere stadeigne plantar. Dei er vurdert etter kor stor økologisk risiko dei vil kunne ha for norsk natur og delt inn i ulike kategoriar; ingen kjent risiko, lav risiko, potensielt høg risiko, høg risiko og svært høg risiko.

Figur 6: Rynkerose og klasespirea (bak, utan blomstrar) er to av fleire framande artar i Oltervågen naturreservat. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Rynkerose er kategorisert som ein art med svært høg risiko. Den kjem opphavleg frå Nordaust-Asia. Nypene blir spreidde med fugl og med havstrømmar, men planten blir også spreidd ved at folk dumpar hageavfall i naturen. Den dannar omfattande bestandar, og kan etablere seg på fleire typar mark, både på fuktige og tørre stader. Rynkerose veks raskt, og kan på få år danne store førekomstar ved hjelp av krypende jordstenglar som fortrenger heimlege artar. Den blir stadig vanlegare i område der den allereie finst, særleg i kyst- og fjordstrøk. Denne arten har fleire etableringar i Oltervågen naturreservat. Mellom anna ein stor førekomst rett ved vegen inst i Lønesvågen. Det må prioriterast å gjere ein innsats for å fjerne rynkerose i reservatet.

Figur 7: Spirea i blomst. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Inst i Lønesvågen er det registrert klasespirea, kategorisert som ein art med potensielt høg risiko. Klasespirea er ein prydbusk, som ikkje produserer frø, men spreier seg med rotskot og kan danne store kratt. Den er funne oftast i skrotemark som til dømes vegkantar, avfallsplassar, grøftkantar, ved gravplassar og på gamal eng. Til no er klasespirea registrert nord til Troms. I framtida kan ein vente vidare spreining og etablering, kanskje særleg i kanten av våtmark, der den kanskje kan fortrenge noen heimlege artar. Klasespireaplantane i Oltervågen bør fjernast.

Fleire stader i reservatet er det registrert førekomstar av hagelupin. Hagelupin er kategorisert som ein art med svært høg risiko, og kjem opphavleg frå vestlege Nord-Amerika. Den formerar seg med frø, men planten kan òg bli spreidd med bitar av jordstenglar. På røtene sit det bakterieknollar som

fikserer nitrogen, noko som endrar næringstilhøva i jorda slik at andre artar blir konkurrerte ut. I seinare tid er den sådd ut for å stabilisere jordmasser langs vegar og jernbanar, der trafikken har bidrege til å spreie den vidare. Den har i aukande grad spreidd seg ut frå mange hagar. Hagelupin veks no i kantsoner og skrotemark i heile landet, og den har òg etablert seg langs mange elver og på elveører. Potensialet for vidare spreieing langs vassdraga er stort. Det må settast i gang tiltak for å fjerne lupinar i naturreservatet.

Rett utanfor vernegrensa, på nedsida av fritidsbustader på nordsida av vågen, er det planta skogskjegg. Planten er kategorisert som ein art med høg risiko. Skogskjegg er en moderat

Figur 8: Hagelupin. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

langlevd, fleirårig urt med regelmessig blomstring og

frøsetting. Fruktena blir spreidd med vind og med dyr over korte til middels distansar. Arten er en populær hagestaude som blir dyrka i stort omfang. Den er i rask spreieing og naturaliseras i stort omfang i nesten alle friske til fuktige, middels til veldig næringsrike skogtypar. Den fortrengrer effektivt artar som finst naturleg på staden. Skogskjegg vart registrert forvilla første gong i 1923, allereie da naturalisert i skog. Sidan da har arten auka mykje, og er no ei alvorleg forureining i norsk natur. Plantane som er rett utanfor vernegrensa må følgjast med og haldast under kontroll, slik at dei ikkje spreier seg inn i reservatet.

Figur 9: Platanlønna bør fjernast før ho veks til spreier seg vidare i reservatet. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

I vegkrysset ned mot fritidsbustadene sør for vågen veks ei lita platanlønn. Platanlønn har sin naturlege utbreieing i Sør- og Mellom-Europa, men er no forvilla over store delar av landet. Ho har stor frøproduksjon, og spreier seg lett til vegkantar og ulike typar kulturmark som ikkje er i drift lenger. I slike område kan ho over tid danne nærast reine bestand. Også i naturtypar som er prega av naturleg forstyrring, som for eksempel bekkekløfter og i gråorskog, er det observert at platanlønn kan bli dominerande. I etablert skog er spreieing og etablering

mindre, og dei økologiske effektane generelt små på lengre sikt.

På same stad, i vegkrysset ned mot fritidsbustadene, veks honningknoppurt. Arten er ein framand art med høg risiko. Arten vart innført til Noreg på 1800-talet som prydplante. Den spreier seg med underjordiske stenglar, og er veldig villig. Denne førekomsten bør fjernast.

Det er opp gjennom tida gjort fleire små inngrep i Oltervågen. Nedanfor ein fritidsbustad på sørsida av Lønesvågen er det bygd ein steinkant mot sjøen. Det er etablert plen ned til steinkanten. I fortsettinga av vegen ned til hyttene på nordsida av Lønesvågen går eit traktorspor. Det er sannsynlegvis dette som er nytta i samband med grustekt.

Nedanfor nausta ved hyttene på nordsida av Lønesvågen er det etablert ein bål plass. Her blir det mellom anna brent sankthansbål. Generelt skal det ikkje etablerast bål på strandengene. Slik den er plassert no blir vegetasjonen øydelagt og det vert tilført næringsrike stoff som kan endre vegetasjonen (sjå kap. 3.3).

Vidare er det viktig å hugse på at brenning av trevirke med gamal maling eller trykkimpregnert trevirke kan føre til opphoping av mellom anna tungmetallar som kan føre til helseskade.

Til Oltervågen kjem det inn mykje søppel frå havet kvar vinter. Naturreservatet har dei siste par-tre åra vore rydda for strandsøppel av frivillige i samband med «Strandryddedagen», og no er det relativt lite søppel i området. Det bør etablerast faste avtalar for rydding.

Figur 10: Frivillig søppelryddar. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

2.5 Bevaringsmål

Formålet med å verne Oltervågen naturreservat er i følgje verneforskrifta å «*ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Olteråa*».

Det er behov for ei ny kartlegging av Oltervågen naturreservat for å fastsette gode bevaringsmål for strandengene i verneområdet. Ei ny kartlegging av reservatet er ført opp i tiltakstabellen og er planlagt utført i 2015.

Naturkvalitet

Naturkvalitet definerast som naturtypar, artar, geologi og landskap som skal takast vare på i eit verneområde.

Bevaringsmål

Bevaringsmål er den tilstanden ein ønskjer at eit utval av naturkvalitetar i eit verneområde skal ha, Bevaringsmåla skal helst vere målbare, og kan til dømes presiserast gjennom mål for areal eller førekomst av bestemte artar.

Tilstandsklasse

Tilstandsklasse er ein inndeling i god, middels eller dårleg. Dette fortel oss kvar for tilstand naturkvaliteten er i.

2.5.1 Vegetasjon

Ei strandeng blir påverka av både salt- og ferskvatn, og får eit særeige økosystem og eit rikt biologisk mangfald. For å unngå attgroing i reservatet vil vi rydde området for framande artar. Vi vil også jobbe for å få opp att beiteaktiviteten.

Tabell 1: Bevaringsmål og tiltak for Oltervågen naturreservat

Mål nr.	Naturkvalitet	Tilstands-variabel	Bevaringsmål	Overvaking og gjennomføring	Tilstands-klasse	Tiltak
1	Strandeng og strandsump (G05)	Attgroing	Oppretthalde areal avmerka i kart i figur 13 som opne strandenger	FM/SNO	Dårleg	
2	Strangeng og strandsump (G05)	Førekost av framande planteartar	Det skal ikkje vere framande planteartar innafor arealet avmerka i figur 13	FM/SNO	Dårleg	Fjerne rynkerose, svartsurbær, lupin, kjempespringfrø og vindel Fjerne nye etableringar av framande artar

Figur 11: Bevaringsmål sjå tabell 1).

3 BRUKARINTERESSER

Forvaltninga av Oltervågen naturreservat må vere i samsvar med verneformålet og innafor rammene til verneforskrifta. Det er likevel fortsatt ønskjeleg å ta omsyn til brukarinteressene så langt det lar seg gjere.

3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser

Verneforskrifta dannar grunnlaget for kva aktivitetar som er tillatne i Oltervågen naturreservat. I dette kapittelet vil forskrifta bli knytt opp mot dei ulike brukarinteressene.

Forskrifta er bygd opp som følgjer:

§ 2: Nemnar formålet med vernet

§ 3: Listar opp kva for aktivitetar som ikkje er lov innafor vernegrensa.

§ 4: Nemnar aktiviteter som er unntak frå forboda i § 3, det vil seie tillate utan søknad.

§ 5: Listar opp kva for aktivitetar og tiltak som det kan bli gjeve løyve til etter søknad til Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

Aktivitetar som er nemnt i § 3, men ikkje som unntak i § 4 eller som ein søknadspliktig aktivitet i § 5, er i utgangspunktet forbode.

Fylkesmannen kan likevel, etter søknad gi dispensasjon frå verneforskriftene i enkelte tilfelle etter § 48 i naturmangfaldloven (sjå 5.2.7).

3.2 Jordbruk og skogbruk

Status

Arealet til Oltervågen naturreservat omfattar mellom anna barskog, «anna jorddekt fastmark» og noko lauvskog.

Tradisjonelt har strandenger blitt utnytta til husdyrbeite, mest for storfe. I dag er det ikkje beiteaktivitet innafor vernegrensa. Det er ønskjeleg å få tatt opp igjen beiteaktiviteten. Både sau, hest og ku er aktuelle som beitedyr.

Rammer og regelverk

I følgje verneforskrifta er all vegetasjon i vatn og på land verna mot all form for skade og øydelegging.

Unntak frå verneforskrifta er tradisjonelt beite. Inngjerding av innmark og beiteareal som ein naudsynt del av den tradisjonelle landbruksdrifta er lov utan søknad. Her må det takast omsyn til allmennheita slik at inngjerdinga ikkje stengjer ferdselsvegane. Ei løysing er å sette inn gjerdeklyv. Fylkesmannen kan bidra med finansiering til eingongsinvesteringar som til dømes oppsetting av gjerde eller bygging av leskur.

Motorferdsel i samband med beite eller oppsetting av gjerde er søknadspliktig. Beitetrykk må alltid vurderast mot potensiell trakkskade på vegetasjon og jordsmonn. Tilleggsfôring inneber ein gradvis oppgjødsling og trakkskader, og må derfor ikkje førekome i reservatet.

Drift og vedlikehold av anlegg som var i bruk på fredingstidspunktet er lov utan søknad. Med vedlikehold meiner vi å opprettehalde den standarden som var på vernetidspunktet. Om ein må nytte motorisert ferdsel i samband med dette arbeidet, må ein søkje Fylkesmannen om løyve. Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal. Her vil effektane på verneverdiane bli vurdert opp mot brukarinteressene ved handsaming av søknaden. Verneverdiane blir tillagt stor vekt.

I § 4 punkt 7 står jordbruksdrift på eksisterande dyrkamark nemnt som unntak frå forboda. I Oltervågen er det ikkje dyrkamark innafor vernegrensa. Det er ein feil at dette har kome inn i verneforskrifta. Dette vil bli retta opp.

Ein kan søkje om avgrensa uttak av ved. Sjå tekstboks under om retningslinjer for hogst innafor reservatet.

Retningslinjer for jordbruk og skogbruk

- Beiting utan for mykje slitasje på vegetasjon og jordsmonn er ønskeleg
- Det er lov å setje opp gjerder utan å søkje i samband med beiteaktivitet

Rydding og hogst

Generelt i reservatet

- All skjøtsel i form av rydding eller hogst er søknadspliktig
- Hogsten skal ikkje gi skade på markvegetasjonen
- Landbruksareal skal ha ei naturleg kantsone på ≥ 2 meter mot alt vatn
- Langs alle vassdrag skal vi ta vare på det naturlege vegetasjonsbeltet, jf. § 11 i vassressurslova (sjå nedst i tekstboksen)

Vassressurslova § 11

«Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget. Grunneieren, tiltakshavere og berørte fagmyndigheter, kan kreve at kommunen fastsetter bredden på beltet. Bredden kan også fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven. Vassdragsmyndigheten kan i særlige tilfelle fritas for kravet i første ledd.»

3.3 Friluftsliv, jakt og fiske

Status

Området er ein del brukt til friluftslivformål. Ved brua, nordaust i reservatet, er det etablert ein fiskeplass. Her er det sett ut benkebord, søppelstativ, stativ til fiskestenger og ein kasse for fiskerapportar.

Det er også etablert ein bål plass nedanfor hyttenausta nord for Lønesvågen. Denne ligg så vidt innanfor reservatgrensa.

Rammer og regelverk

Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er freda mot skade og øydelegging. Heller ikkje kan ein føre inn nye dyreartar. Verneforskrifta er ikkje til hinder for at det kan jaktast på hjortedyr og kanadagås. Likeeins kan ein drive fangst av villmink i reservatet. Kanadagås og villmink er framande artar i norsk natur og er såleis ein trussel mot det biologiske mangfaldet.

Figur 12: Fiskeplassen ved brua. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Fiske med stang og handsnøre frå land og frå båt, minst 100 meter utanfor elveløpet, er tillate heile året. Men i ei eiga forskrift om fiske etter anadrome laksefisk (laks og sjøaure) er det frå og med 15.april til og med 30.september, vedteke ei freding av sjøområdet utanfor Oselva, Sotåa og Olterelva (Istadelva). Fredinga gjeld bruk av faststående reiskap samt oter og dorg.

Sanking av bær og matsopp er tillate. Uttak av fjøremark og agnsjøl er også lov.

Det er tillate å bruke bål plassar som vart etablert før vernet. Bål plassar som skadar vegetasjonen og som vart etablert etter vernet er ikkje lovlege. Ein bål plass bør plasserast i fjøresona. Nedanfor nausta ved hyttene på nordsida av Lønesvågen er det etablert ein bål plass. Her blir det mellom anna brent sankthansbål. Plasseringa av bål plassen er ikkje bra. Slik den er plassert no, så langt oppe over fjøresona, blir vegetasjonen øydelagt og rundt bål plassen vart det tilført næringsrike stoff som kan endre vegetasjonen. Sankthansbål må ha godkjenning av både Molde kommune og etter verneforskrifta (Fylkesmannen). Ein slik søknad må vurderast etter § 48 i naturmangfaldloven.

Vidare er det viktig å hugse på at brenning av trevirke med gamal maling eller trykkimpregnert trevirke kan føre til opphoping av mellom anna tungmetallar som er skadeleg for miljø og helse.

Det er forbode å bruke naturreservatet til telteleirar, idrettsarrangement, jaktprøver eller andre større arrangement. Ein kan søke om avgrensa bruk til dette. Ein skuleklasse eller ei gruppe barnehagebarn som ønskjer å besøke området treng ikkje å søke.

Utanom eksisterande veg er det ikkje lov å bruke sykkel eller hest. Definisjonen på «eksisterande veg» er en veg som er vist på vernekartet, og i Oltervågen er det ikkje vist nokre vegar. Grunnen til at ein ikkje ønskjer bruk av sykkel og hest i verneområdet er at dette kan føre til mykje slitasje og gradvis etablering av nye stigar. Dette er ikkje til hinder for at området kan nyttast til beite for mellom anna hest. Beite er regulert av eigedomsforhold og beiterettar.

Verneforskrifta er ikkje til hinder for opplag av båtar på plassar som var etablerte på verne-tidspunktet. For eventuelle nye opplagsplassar må det søkast om løyve hos Fylkesmannen.

Det har vore interesse for å setje opp ein gapahuk ved elveløpet innafor reservatet. Dei ønskjer til dømes ei satsing mot barn og unge. Det er ingen heimel i verneforskrifta som opnar for å kunne gi løyve til oppføring av nye bygg eller ein sti, så ein slik søknad må vurderast etter dispensasjonsheimelen i § 48 i naturmangfaldlova (sjå kap. 5.2.7 og vedlegg 2). Vi varslar framleis ein restriktiv haldning til å godkjenne slike søknader. Sjølv om tilrettelegging for friluftsliv i seg sjølv er positivt, vil denne samla belastninga etter kvart kunne vurderast som vesentlege dersom det skulle opnast for gapahukar i verneområda. Brukarane av fiskeplassen kan gjerne slå graset, og eventuelt rydde noko busk og kratt. Det siste må det søkast om.

Det er òg eit ønske om å gjere tiltak i elva slik at ho ikkje over tid endrar løp. Fylkesmannen har ikkje heimel i forskrifta til å tillate tiltak som kan endre vassføringa i elva. Vi har heller ikkje heimel til å gi dispensasjon etter § 48 i naturmangfaldloven så lenge det ikkje er fare for liv og helse, infrastruktur eller at dei økonomiske konsekvensane er store som til dømes ved skade og øydelegging på bustadhus og/eller driftsbygningar. Eit slikt tiltak må først vurderast av Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE). Deretter etter verneforskrifta.

Retningslinjer for friluftsliv

- Det er lov å sanke bær og matsopp i reservatet
- Fiske er tillate etter gjeldande regelverk
- Jakt på kanadagås, villmink og hjortedyr er lov
- Det er tillatt å bruke bålplassar som var etablert før vernet

3.4 Informasjon

Det er sett opp to informasjonstavler i reservatet som beskriv verneverdiane i området (vedlegg 5). Verneforskrifta er ikkje til hinder for at ein skuleklasse eller andre små grupper kan bruke området til undervisning. Ei tavle med informasjon om vernet bør opp i den sørligaste bukta. Dit kjem det ein del tilreisande som ikkje er klar over vernet. Informasjonen bør stå på fleire språk.

Retningslinjer for informasjon

- Informasjonstavlene skal vere oppdaterte til ein kvar tid

3.5 Bygningar og tekniske inngrep

Status

Oltervågen er ikkje prega av store inngrep. Elva er som nemnd kraftutbygd, nok som gjer at vassføringa er relativt konstant. Det har vore tatt ut grus, noko traktorspor viser at det framleis går føre seg. Det kan etter søknad givast løyve til avgrensa uttak av sand, stein og grus til eige bruk. Innafor reservatet er det ikkje mange anlegg. Det er eit naust, nokre nauststøer, og ein oppmurt steinkant.

Rammer og regelverk

Det er i følge forskrifta ikkje lov å sette opp nye bygningar, anlegg og faste innretningar. Vidare er det ikkje lov til mellom anna å plassere campingvogner i reservatet, føre fram nye luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygge vegar, drenere, ta ut masse, planere eller lagre masse, legge nye kloakkleidningar, sleppe ut anna konsentrert forureining eller å dumpe avfall.

Motorferdsel på land er forbode. Det kan likevel søkast om løyve til motorferdsel i samband med drift og vedlikehald av anlegg som var i bruk på fredingstidspunktet.

For merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdseisvegar må det søkast om løyve.

Det er lov med opplag av båt på etablert båtplass. Det står eitt naust ved ei hytte på sørsida av Lønesvågen. Naustet er innafor verneområdet. Vedlikehald av naustet er tillate utan søknad. Med «vedlikehald» forstår vi reparasjonar og anna småarbeid som ikkje endrar bruken, storleiken eller eksteriøret. Å rydde opp til 1 m frå naustet er tillate utan søknad. Det må søkjast om ryddinga gjeld store tre, men kvistar, greiner eller ny vegetasjon som veks opp på sida av naustet er lov å fjerne utan å søkje.

Naustet som ligg på sørsida av Lønesvågen er den einaste kjente etablerte plassen for opplag av båt i Oltervågen naturreservat. Om det er ønskje om å opprette ein ny plass må ein søkje forvaltningsstyresmakta om løyve.

Fylkesmannen kan etter søknad gi løyve til etablering av anlegg for Kystverket.

I erstatningsskjønnet vart to grunneigarar gjeve 5-årig løyve til grustekt. Det kan søkast om fornying av desse løyva.

Retningslinjer for bygningar og tekniske inngrep

- Det må søkjast om opplag av båt på ny plass
- Vedlikehald kan gjennomførast på eksisterande anlegg utan søknad

4 FORVALTNINGSOPPGÅVER OG TILTAK

I dette delkapittelet går vi gjennom dei viktigaste forvaltningsoppgåvene i Oltervågen naturreservat. Ulike tiltak er lista opp. Ein tiltakstabell ligg som vedlegg 4.

4.1 Oppsyn

Status

Med eit vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at vernereglane og vilkåra i eventuelle dispensasjonsvedtak blir etterlevde. Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvaret for oppsynet i verneområda i Noreg.

SNO har oppsynsmyndigheta i medhald av lov av 21. juni 1996 om statlig naturoppsyn og politimyndighet etter miljølovene (friluftsløva, naturmangfaldlova, motorferdselslova, kulturminneløva, viltlova, lakse- og innlandsfiskeløva og deler av forureiningslova). tillegg til kontrolloppgåvene etter disse lovene skal oppsynet drive rettleiing og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering, overvaking og dokumentasjon. Mange av disse tiltaka blir gjort i samråd med fylkesmannen og er nærare presentert i denne planen.

Tiltak

- 1) SNO besøker området regelmessig
- 2) Infotavlene og andre skilt skal haldast i stand til ein kvar tid.

4.2 Skjøtsel

Status

Oltervågen naturreservat er trua av attgroing. Det er blant anna fleire framande artar som spreier seg innafor vernegrensa.

Mål

- 1) Halde heile reservatet fritt for framande artar
- 2) Halde grasengene opne og beitepåverka

Retningslinjer

- 1) Alle skjøtels- og restaureringstiltak skal skje i regi av fylkesmannen og SNO
- 2) Aktive tiltak som krev inngrep i felt bør skje utafor hekketida
- 3) Tilbod om gjennomføring av skjøtsel og restaurering skal om mogleg tilbydast grunneigarane, jf. NML § 47

Tiltak

- 1) Fylkesmannen er ansvarleg for fjerning av framande artar
 - a. Grunneigarar og andre som måtte ønskje å gjere enkle tiltak mot til dømes lupin kan klippe ned/rive opp på eige initiativ. Dette bør likevel gjerast i dialog med Fylkesmannen slik at større tiltak kan samkjørast. Om ein ønskjer å gjere slike små tiltak kan ein ta kontakt på telefon eller e-post i starten av sesongen.
- 2) Få til beiteaktivitet

4.3 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar

Status

Det er store verdiar knytt til plante- og fuglelivet i Oltervågen naturreservatet. Hittil har det ikkje vore systematiske kartleggingar i området. Det er i tillegg få fugleobservasjonar på artskart.

Mål

- 1) Registreringer i Oltervågen naturreservat skal gi naudsynt kunnskap for å definere operative bevaringsmål og treffe naudsynte skjøtselstiltak for å nå målsettingane.
- 2) Overvakinga skal gi auka kunnskap om ein når bevaringsmålet.

Retningslinjer

- 1) Fylkesmannen er ansvarleg for å etablere overvaking av naturkvalitetane i Oltervågen naturreservat, og set arbeidet bort til Statens naturoppsyn, eigna firma eller kompetent organisasjon.
- 2) Resultat av overvakinga skal rapporterast til Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
- 3) Utviklinga og tilstanden til naturkvalitetane skal evaluerast, slik at bevaringsmål kan tilpassast eit betre kunnskapsgrunnlag.

Tiltak

- 1) Kartlegge naturtypar, samt plante- og dyreliv i samarbeid med ein ekstern konsulent
- 2) Overvake naturkvalitetane kontinuerleg i tråd med bevaringsmåla.

4.4 Informasjon

Status

Det står i dag ei informasjonstavle i Oltervågen naturreservat (vedlegg 5). Ei ny tavle skal opp i den sørlege bukta med informasjon på fleire språk.

Fagstoff om Oltervågen naturreservat finst i tillegg på internett i naturbase (www.naturbase.no) og artskart frå artsdatbanken (<http://artskart.artsdatbanken.no>).

Mål

- 1) Informasjonsplakatane og nettsidene skal til ein kvar tid ha korrekte opplysningar om naturkvalitetane
- 2) Besøkande til området skal få god informasjon om verneverdiane.

Retningslinjer

- 1) Informasjonsstavlane utarbeidast av fylkesmannen eller av den han utpeiker til å gjere arbeidet. Det skal alltid kvalitetssikrast av fylkesmannen
- 2) Det skal vere eit godt samarbeid med andre instansar
- 3) Informasjonen skal ikkje medføre auka belastning på naturreservatet

Tiltak

- 1) Informasjonstavlene skal vere oppdaterte
- 2) Ei ny tavle skal opp i den sørlege bukta

5 SAKSHANDSAMING

5.1 Forvaltningsstyresmakt

Ansvaret for forvaltninga av Oltervågen naturreservat involverer følgjande myndigheiter:

- 1) **Klima- og miljødepartementet (KLD)** er øvste styresmakt for miljøforvaltninga i Noreg. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedteke blir gjennomført. KLD er overordna styresmakt for forvaltninga av område verna etter naturmangfaldloven.
- 2) **Miljødirektoratet (MID)** er øvste fagstyresmakt for naturvernområde i Noreg og har hovudansvar for forvaltning av område verna etter naturmangfaldloven. MID avgjer kven som skal vere forvaltningsstyresmakt for det enkelte verneområde. MID er klageinstans for vedtak som forvaltningsstyresmakta i det enkelte verneområdet har gjort. MID skal også veglede forvaltningsstyresmakta i praktiseringa av verneforskriftene.
- 3) **Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FM)** er forvaltningsstyresmakt for Oltervågen naturreservat.
- 4) **Molde kommune** er styresmakt på fleire av de andre lovverka som er relevante innan fredingsområdet, til dømes plan- og bygningslova og motorferdselslova.

5.2 Lovverk, føringar og forvaltning

5.2.1 Verneforskrifta

Verneforskrifta har som formål å oppretthalde den tilstanden som området var i ved fredingstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Det er Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt ansvar at verneforskrifta blir forvalta i samsvar med verneformålet. Om noko trugar verneverdiane, er det Fylkesmannen sitt ansvar at naudsynte tiltak blir sett i verk. Forvaltninga av verneområdet skal skje med eit langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenking hos både dei daglege brukarane og Fylkesmannen. Forvaltningsplanen for Oltervågen naturreservat er planlagt å bli revidert kvart 10. år for å fange opp eventuelle endringar i verneområdet.

Verneforskrifta for Oltervågen naturreservat ligg som vedlegg 1.

5.2.2 Naturmangfaldlova

Naturmangfaldloven tredde i kraft 1.juli 2009 og erstattar den gamle naturvernloven.

I medhald i naturmangfaldlova § 7 skal prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde, og det skal gå fram av avgjerda korleis desse prinsippa er teke omsyn til og vektlagt i vurderinga av saka. Forvaltningsmåla i §§ 4 og 5 skal også trekkast inn i skjønnsutøvinga. Vi viser til vedlegg 2 med naturmangfaldlova.

Prinsippa skal også brukast ved forvaltning av eksisterande verneområde, inkludert i forvaltningsplanar. Vi vil nedafor gjennomgå prinsippa som grunnlag for arbeidet med forvaltningsplanen, blant anna ved fastsetting av bevaringsmål og skjøtselstiltak.

Offentlege vedtak som angår naturmangfaldet skal så langt det er rimeleg, bygge på vitskapleg kunnskap om artar sin bestandssituasjon, naturtypar sin utbreiing og økologiske tilstand, samt

effekten av påverknader. Vidare skal kunnskap som er basert på generasjonar sine erfaringar gjennom bruk av og samspel med naturen vektleggast.

I denne forvaltningsplanen for Oltervågen naturreservat er det lagt til grunn eit kunnskapsgrunnlag frå eldre og nyare naturfaglege undersøkingar i området. Kunnskap om historisk bruk er også lagt til grunn i planen, blant anna i samband med vurdering av skjøtselstiltak. Ut frå kunnskapen vi har i dag vil tiltaka ikkje ha negativ innverknad på artane og naturtypene som vi vil ta vare på gjennom vernet. Tvert i mot vil aktive skjøtels- og restaureringstiltak forbetre situasjonen for våtmarksområda i reservatet. Forvaltningsplanen er utarbeida innafor ramma av dei restriksjonar som er satt i verneforskrifta. Vi vurderer det slik at forvaltningsplanen og oppfølging av denne med stor grad av sannsyn vil føre til ein positiv utvikling for artane og naturtypene i området, jf. naturmangfaldloven §§ 4 og 5.

Det vi veit om artane og naturtypene sin utbreiing og økologisk tilstand i denne ska vurderast å vere tilstrekkeleg for å utarbeide denne forvaltningsplanen, og retningslinja om kunnskapsgrunnlaget i § 8 er oppfylt. Førre-var-prinsippet blir tillagt liten vekt i denne saka, jf. naturmangfaldlova § 9.

Forvaltningsplanen gir nærare retningsliner for aktivitetar som er tillate i naturreservatet innafor ramma av verneforskrifta og naturmangfaldloven. Vurdering av den enkelte aktivitet i forhold til samla belastning i verneområdet, vil vere relevant ved vurdering av søknader om dispensasjonar frå verneforskrifta. I samband med forvaltningsplanen er det utarbeida nærare bevaringsmål for ulike naturkvalitetar som grunnlag for overvaking av naturtilstanden i området. Dette vil gi eit styrka grunnlag for å kunne vurdere samla belastning av ulike aktivitetar i området. Prinsippet i naturmangfaldlova § 10 om økosystemtilnærming og samla belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Verneforskrifta som forvaltningsplanen bygger på legg vesentlege avgrensingar på kva tiltak som kan gjerast i området. Dei planlagde tiltaka vurderast til ikkje å ha vesentleg negativ effekt på naturtypar, artar eller økosystem. § 11 i naturmangfaldlova får difor ikkje noko verdi.

Prinsippa i § 12 er relevante. Prinsippet om beste tilgjengelege teknikkar og driftsmetodar vurderast som aktuelt bl.a. i forbindelse med skjøtselstiltak. Prinsippet om beste lokalisering vurderast som relevant i forbindelse med bl.a. handsaming av søknader om dispensasjonar, både når det gjeld spørsmålet om dispensasjon bør gis og eventuelt korleis vilkår som bør settast. Forvaltningsplanen legg opp til skjøtselstiltak som er vurdert å være best mulig tilpassa naturkvalitetane ein ønskjer å ta vare på. Gjennom den overvaking av naturtilstanden som planen legg opp til, vil ein få eit godt grunnlag for å evaluere gjennomførte skjøtselstiltak og ev. foreta korrigeringar både når det gjeld teknikkar/metodar og lokalisering.

5.2.3 Forholdet til anna lovverk

Det strengaste lovverket er gjeldande for området. Det er viktig å merke seg at andre lover og forskrifter gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder verna etter naturmangfaldlova, noko som medfører at det kan være behov for å innhente løyve frå f.eks. kommunen. Ved søknader om løyve til motorisert ferdsel vil det i dei fleste tilfelle vere naudsynt med både dispensasjon frå motorferdselslova og frå verneforskrifta, eventuelt § 48 i naturmangfaldlova. Med få unntak vil verneforskrifta ha strengare reglar om bruk og tiltak enn anna lovverk. Det er difor naturleg at ein søknad om dispensasjon først blir handsama av fylkesmannen. Forskrifter gitt med heimel i

naturmangfaldloven avgrensar ikkje rådigheitsutøvinga utafor verneområdet, ut over at naturmangfaldlova § 49 fastsett at man skal ta omsyn til verneområdet i løyver for tiltak som kan innverknad på verneverdiane.

5.2.4 Utgreiing om unntaksreglane i verneforskrifta

I § 4 i forskrifta er det lista opp ulike aktivitetar og tiltak som er unntak frå vernereglane. Det vil seie at dette vil vere tillate utan å søke forvaltningsstyresmakta om løyve. For å sikre ein konsekvent og føreseieleg forvaltning for ulike brukarinteresser vil vi omtale desse nærare. Vi konkretiserer innhaldet i dei tilfelle det kan oppstå tvil om korleis man skal tolke unntaka.

Reglane i § 3 er ikkje til hinder for:

- **§ 4 punkt 1** Dette punktet omtalar aktivitet av nasjonal karakter og desse er alltid tillate i verna område. Ingen privatpersonar kan handle etter dette punktet utan kontakt med forvaltningsstyresmakta. Unntaket gjeld heller ikkje øving for dei aktuelle formåla.
- **§ 4 punkt 2** stadfester at drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet er lov. Om det er behov for bruk av motorisert ferdsel i samband med dette må det søkast om løyve for dette hos fylkesmannen.
- **§ 4 punkt 3** opnar for sanking av bær og matsopp.
- **§ 4 punkt 4** stadfester at det kan jaktast på hjortedyr, kanadagås og mink, i samsvar med naturmangfaldlova og viltlova med forskrifter. I dag er fleire av reglane i viltloven erstatta av tilsvarande reglar i naturmangfaldloven. Jakt på hjortevilt omfattar ikkje oppføring av jakttårn eller liknande.
- **§ 4 punkt 5** opnar for fiske etter det lovverk og dei forskrifter som gjeld til ei kvar tid. Fiske med stang og handsnøre frå land og frå båt, minst 100 meter utafor elveløpet er tillate heile året. Men i ei eiga forskrift om fiske etter anadrome laksefisk (laks og sjøaure) er det , frå og med 15.april til og med 30.september, vedteke ei freding av sjøområdet utanfor Oselva, Sotåa og Olterelva (Istadelva). Fredinga gjeld bruk av faststående reiskap samt oter og dorg.
- **§ 4 punkt 6** stadfester at tradisjonelt beite innafor reservatet er tillate. Beiteaktivitet skal vurderast mot trakkskader
- **§ 4 punkt 7** stadfester at jordbruksdrift på eksisterande dyrkamark som er i drift på fredingstidspunktet er lov. Det er ikkje dyrkamark innafor vernegrensa. Dette punktet er difor ikkje relevant for Oltervågen naturreservat.
- **§ 4 punkt 8** opnar for å sette opp gjerde på innmark og beiteareal utan å måtte søkje forvaltningsstyresmakta om løyve. Motorisert ferdsel i samband med oppsettinga er derimot søknadspliktig.
- **§ 4 punkt 9** opnar for at det er lov med opplag av båt på etablert båtplass.

5.2.5 Søknadspliktige aktivitetar og tiltak

I verneforskrifta § 5 er det nemnt aktivitetar og formål som forvaltningsmyndigheita kan tillate etter søknad. I vurderinga av slike søknader vil det bli lagt vekt på tiltaket sin verknad på verneformålet. Alle dispensasjonar skal vere tidsavgrensa.

- **§ 5 punkt 1** opnar for at fylkesmannen kan gi løyve til motorferdsel i samband med drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet, samt beite og oppsetting av gjerder. Ein bør likevel unngå motorisert ferdsel på utmarksareala i reservatet så langt det er mogleg.
- **§ 5 punkt 2** opnar for at fylkesmannen kan gi løyve til merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdselsveggar.
- **§ 5 punkt 3** opnar for etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal. Om det skal nyttast motorisert ferdsel til dette arbeidet må det også søkjast om løyve til dette.
- **§ 5 punkt 4** opnar for avgrensa uttak av ved. Sjå kapittel 3.2 for retningslinjer for uttak av ved i Oltervågen naturreservat. Det er også aktuelt å ta ut skog og kratt som ein del av skjøtselen i naturreservatet. Dette vil ikkje skje etter denne regelen, men etter naturmangfaldloven sin § 47.
- **§ 5 punkt 5** opnar for utlegging av nye båtplassar. Det er eit krav at det ikkje skal skade vegetasjonen for å få løyve til eit slikt tiltak.
- **§ 5 punkt 6** opnar for eit avgrensa uttak av sand, stein og grus til eige bruk.
- **§ 5 punkt 7** opnar for steinplastring av kantsone for å hindre utvasking.
- **§ 5 punkt 8** gir rom for å søkje om sinking av tang og tare etter løyve. Dette vil i så fall vere manuelt uttak frå land eller mindre båt. Det er ikkje rom for uttak til kommersielt bruk, som t.d. taretråling.
- **§ punkt 9** opnar for å rydde unna busk- og trevegetasjon som hindrar jordbruket. Det gjeld også rydding av slik vegetasjon på beitemark
- **§ 5 punkt 10** opnar for å søkje avgrensa bruk av reservatet til sosiale arrangement av ulik type som jaktprøver, teltleirar og idrettsarrangement. Eit slikt tiltak må vurderast i forhold til blant anna trakkskader.
- **§ 5 punkt 11** gir Kystverket heimel til å legge naudsynte konstruksjonar. Dette er ikkje ei aktuell problemstilling for privatpersonar.

5.2.6 Skjøtsel

§ 8 i verneforskrifta opnar for at forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta fastsetter, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med verneformålet. Dette vil kunne gjelde beiting, uttak av framande treslag og uttak av skog og kratt som en del av skjøtselen av naturreservatet, jf. naturmangfaldlova sin § 47.

5.2.7 Generelt om dispensasjon frå verneforskrifta

Frå den opphavlege generelle dispensasjonsregelen i § 7 i verneforskrifta er følgjande dispensasjonsformål vidareført i naturmangfaldloven sin § 48:

Forvaltningsmyndigheita kan gjere unntak frå eit vernevedtak dersom det ikkje strider mot vernevedtaket sitt formål og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom sikkerheitsomsyn eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjør det naudsynt.

I avveginga mellom andre vesentlege samfunnsinteresser og omsynet til verneområdet skal det særleg leggjast vekt på verneområdet sin verdi for det samla nettverket av verneområde og om eit

tilsvarande verneområde kan etablerast eller utviklast ein annan stad. Tiltakshavaren kan påleggast å bere rimelege kostnader ved ivaretakinga, opprettinga eller utviklinga av eit slikt tilsvarande område.

«*Dispensasjon i særlige tilfeller når det ikke er i strid med formålet med vernet*» gjeld hovudsakleg bagatellmessige inngrep/tiltak eller forstyrningar av forbigåande karakter og som er av stor verdi for søkar og ikkje er i konflikt med verneverdiane. Tiltak som kan redusere eller øydelegge verneverdiane i Oltervågen naturreservat vil ikkje kunne få dispensasjon etter denne regelen.

«*Dispensasjon for arbeid av vesentlig samfunnsmessig verdi*» gjeld for tiltak som ikkje vart vurdert eller var aktuelle på vernetidspunktet. Dispensasjon heimla i dette punktet skal berre gis under heilt særskilte forhold av nasjonal tyding. Det vil ikkje vere tilstrekkeleg grunnlag for å gi dispensasjon med bakgrunn i denne regelen i saker som berre har lokal eller regional tyding.

5.2.8 Retningslinjer for sakshandsaming

Punkta under syner generelle retningslinjer for all sakshandsaming som gjeld Oltervågen naturreservat.

1. Alle søknadar om tiltak som krev løyve/dispensasjon etter verneforskriftene skal sendast Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
2. Tiltaket skal merkast av på kart som vedlegg til søknaden.
3. Normalt vil verneforskriftene ha strengare reglar enn det som gjeld anna lovverk. Alle søknadar skal derfor først vurderast etter verneforskrifta før dei eventuelt vert handsama etter anna lovverk. Avslag etter verneforskrifta kan ikkje gjerast om av anna lovverk.
4. Nærare retningslinjer for sakshandsaming er gitt under dei enkelte brukarinteresser. Det er viktig at det i all sakshandsaming blir gjort ei samla vurdering i forhold til tiltaket sin verknad på verneverdiane og forholdet til andre brukarinteresser.
5. Klage på vedtak gjort av Fylkesmannen skal behandlast etter reglane i forvaltningsloven. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskrifta. Ei eventuell klage på vedtak skal sendast til Miljødirektoratet via Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen vurderer om det framkjem nye saksopplysningar som gjer at vedtaket kan gjerast om. Dersom Fylkesmannen opprettheld vedtaket sitt skal klagen sendast til Miljødirektoratet for endelig behandling og vedtak
6. Desse instansane skal alltid ha kopi av alle vedtak: Molde kommune, Miljødirektoratet og Statens naturoppsyn.

6 FORVALTNINGSPLANEN SI GYLDIGHEIT

Forvaltningsplanen for Oltervågen naturreservat gjeld fram til ny forvaltningsplan er vedtatt. Fylkesmannen er ansvarleg for revideringa av planen. Vi tar sikte på å gjere dette kvart 10. år. Fylkesmannen kan revidere planen på eit tidlegare tidspunkt om det er behov for det. Bevaringsmåla vil bli revidert i samsvar med nasjonale standardar når desse føreligg, uavhengig av rullering av forvaltningsplanen.

Figur 13: Det er behov for ei ny kartlegging av naturtypene og artane i Oltervågen naturreservat. Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal

7 REFERANSAR

Publikasjonar

Direktoratet for naturforvaltning, 2006. Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2.utgave på Internett sommeren 2007.

Direktoratet for naturforvaltning, 2008. Håndbok 17 – Områdevern og forvaltning.

Direktoratet for naturforvaltning, 2001. Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, rev. Februar 2010

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1996. Utkast til verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal. Rapport nr. 13/95 Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga.

Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Oppland og Norges vassdrags- og energidirektorat, 2010. Skjøtsel av kantvegetasjon.

Gederaas, L., Moen T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – Med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim

Holten, J. I, Frisvoll, A. A. og Aune, E. A., 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal. Flora, vegetasjon og verneverdier*. Økoforsk rapport 1986:3A

Holten, J. I, Frisvoll, A. A. og Aune, E. A., 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal. Lokalitetsbeskrivelser*. Økoforsk rapport 1986:3B

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen S. og Skjelseth, S. (red). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Lingaard, A. & Henriksen, S. (red) 2011. Norsk rødliste for naturtyper. Artsdatabanken, Trondheim.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Fylkesdelsplan for elveoslandskap

Nettsteder

Artsdatabanken <http://www.artsdatabanken.no/>

Fylkesmannen i Møre og Romsdal www.fylkesmannen.no/mr

Lovdata www.lovdata.no

Miljødirektoratet www.miljodirektoratet.no

Naturbase www.naturbase.no

Skog og landskap www.skogoglandskap.no

8 Vedlegg

Vedlegg 1 – Verneforskrift Oltervågen naturreservat

Forskrift om verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal, vedlegg 2, freding av Oltervågen naturreservat, Molde kommune, Møre og Romsdal

Fastsett ved kgl.res. 8. november 2002 med heimel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremja av Miljøverndepartementet. Endra 8 des 2005 nr. 1530.

§ 1. Avgrensing

Det freda området vedkjem følgjande gnr./bnr.: 70/1, 70/2, 70/4, 70/6, 70/7, 70/8, 70/25, 89/1, 89/3, 89/6, 89/7, 89/8, 89/9 og 89/11.

Naturreservatet dekkjer eit totalareal på ca. 223 dekar, av dette er ca. 163 dekar sjø.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5000 datert Miljøverndepartementet oktober 2002. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Forskrifta med kart blir lagra i Molde kommune, hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

0 Endra ved forskrift 8 des 2005 nr. 1530.

§ 2. Formål

Formålet med fredinga er å ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Olteråa.

§ 3. Vernereglar

For naturreservatet gjeld følgjande reglar:

1. Vegetasjonen på land og i sjøen, også daude planter, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye plantearter må ikkje førast inn. Planting eller såing av tre er ikkje tillate.
2. Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er freda mot skade og øydelegging. Nye dyrearter må ikkje førast inn.
3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller tilførsel av konsentrert forureining, tømning av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. Motorferdsel på land er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy.
5. Bruk av naturreservatet til teltleirar, idrettsarrangement, jaktprøver eller andre større arrangement er forbode.
6. Bruk av sykkel og hest utanom eksisterande vegar er forbode.

§ 4. Generelle unntak

Reglane i § 3 er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.
2. Drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.
3. Sanking av bær og matsopp.
4. Jakt på hjortedyr og kanadagås og fangst av villmink.
5. Fiske, uttak av fjøremark og agnskjel.
6. Tradisjonelt beite. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av reservatet.
7. Jordbruksdrift, medrekna naudsynt motorferdsel, på eksisterande dyrka mark som er i drift på fredingstidspunktet.
8. Inngjerding av innmark og beiteareal som ein naudsynt del av den tradisjonelle landbruksdrifta.
9. Opplag av båt på etablert båtplass.

§ 5. Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsstyremakta kan etter søknad gje løyve til:

1. Motorferdsel i samband med verksemd som er nemnt i § 4, pkt. 2, 6 og 8, og sanking av drivved og opprydding.
2. Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdseveggar.
3. Etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal.
4. Avgrensa uttak av ved.
5. Opplag av båt på ny plass.
6. Avgrensa uttak av sand, stein og grus til eige bruk.
7. Steinplastring av kantsone for å hindre utvasking.
8. Tang- og taresanking.
9. Fjerning av tre og buskar når desse er til hinder for jordbruksdrifta.
10. Avgrensa bruk av naturreservatet som angitt i § 3, pkt. 5.
11. Etablering av anlegg for Kystverket.

§ 6. Ferdsel

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsel i heile eller delar av naturreservatet.

§ 7. Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyremakta kan gjere unntak frå forskrifta når formålet med fredinga krev det, eller for vitskaplege undersøkingar, arbeider av vesentleg verdi for samfunnet, og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.

§ 8.Skjøtsel

Forvaltningsstyremakta, eller den forvaltningsstyremakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremje formålet med fredinga. Det kan lagast forvaltningsplan som kan innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9.Forvaltningsmynde

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmynde etter denne forskrifta.

§ 10.Iverksetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 2 – Naturmangfaldlova

Nokre viktige reglar i naturmangfaldlova

§ 4. (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5. (forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av .

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 48. (dispensasjon fra vernevedtak)

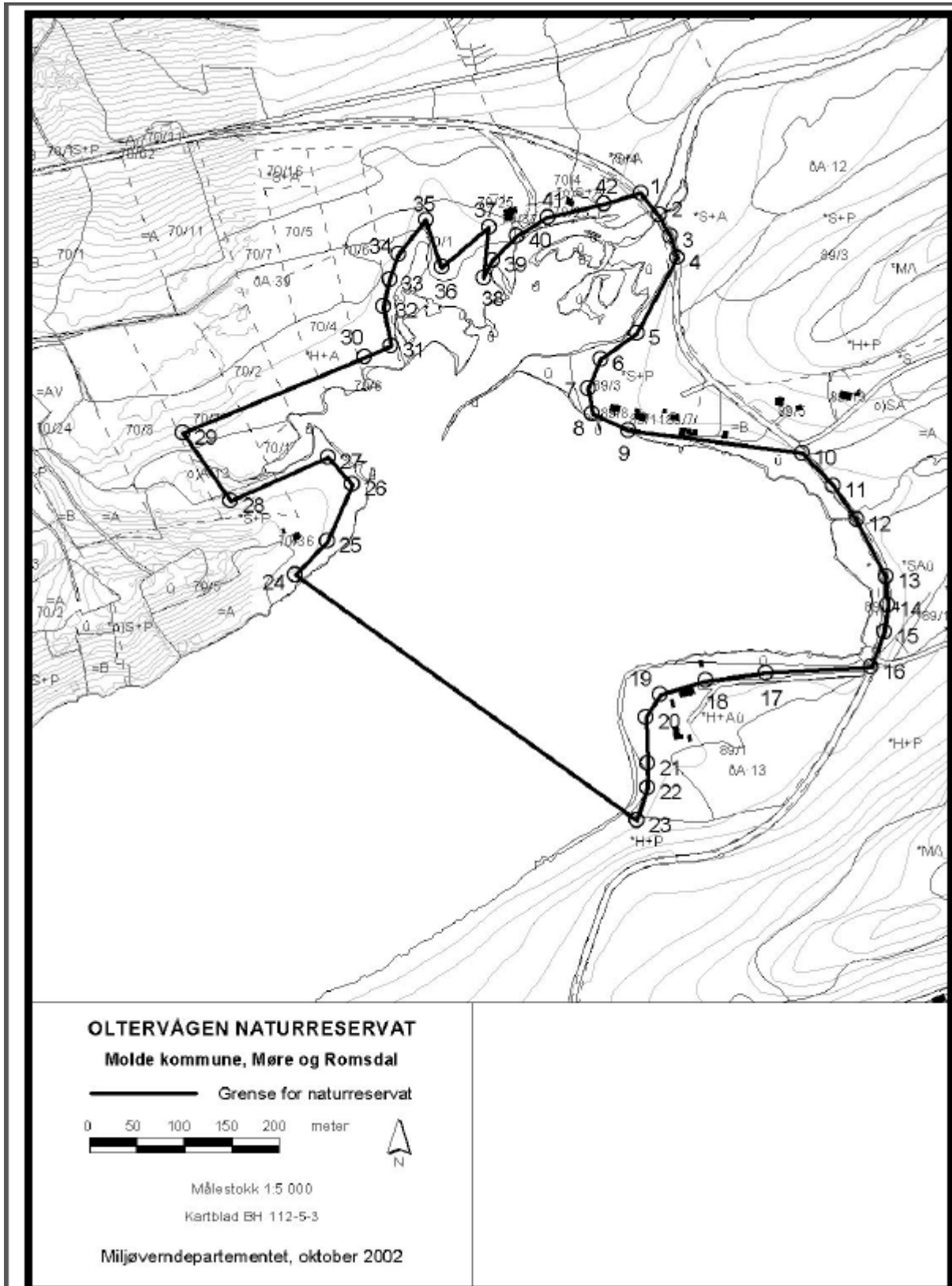
Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Vedlegg 3 – Vernekart Oltervågen naturreservat

Vedlegg 4 - Tabell over planlagde tiltak i Oltervågen

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Merknader
Fjerne framande artar	1	SNO	Lupin, rynkerose, følgje med skogskjegg
Sjøppelrydding	1		Bør ha ei årleg avtale
Informasjonstavle i den sørlege bukta	1	FM	Fleirspråkeleg
Endre forskrifta	1	FM/MID	Eigedomsinformasjon i § 1 og § 4.7
Kartlegging naturtypar/arter	1	Ekstern	For å kunne sette betre bevaringsmål for området
Beiteaktivitet	2	FM/grunneigarar	

Vedlegg 5 - Infotavle Oltervågen naturreservat

Skjervebukt

Raudfjellene

Foto: Øyvind Leren

OLTERVÅGEN

Oltervågen naturreservat vart oppretta i 2002. Formålet med vernet er å ta vare på ein sjeldan naturtype med artsrike strandenger samt ein vågos som spesiell landskapsform ved utløpet av Oteråa. Oltervågen ligg skjerna med strandenger og sumpområde ved det lange og smale elveutløpet. Området grensar mot græsskog i nord, og furu- og bjørkeskog i søraust. Naturreservatet dekkjer ei totalareal på om lag 223 dekar, av dette er om lag 163 dekar sjø.

Saftstjerneblom.
Foto: Kåre Vagender

LANDSKAP OG GEOLOGI

Oteråa dannar ein liten vågos i eit langt på veg sørøst langs elva og utløpet. Innerst i vågen har Oselva ført med seg og lagt opp grus og grov sand i ei stort, flatt område som gjer at Oltervågen har ei stor tidevassflate. Oteråa er kraftutbygd, noko som gjer at vassføringa ut i elveosen er relativt konstant.

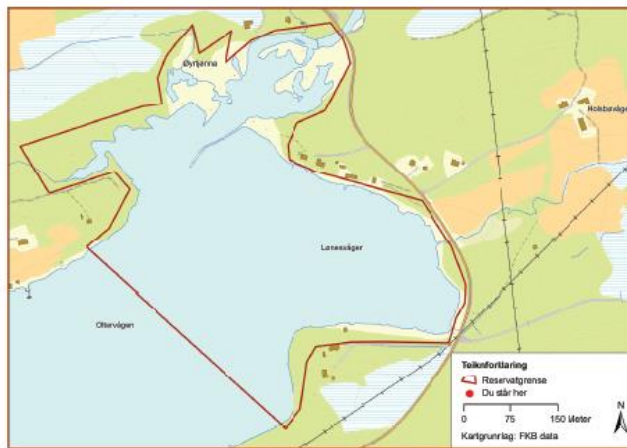
Fjærevilgras

VEGETASJON

Oltervågen er middels utvikla og middels artsrik strandeng med 73 registrerte artar. Området har god variasjon i vegetasjonstypar. Krypvein-eng er den dominerande samfunnstypen i den nordlege delen av vågen. Av andre samfunnstypar kan vi nemne skjervebuktforstrand, raudsvingeleng, fjærevilgras-eng, rustsvikveng, fjærestarr-eng, lågurt-fleirsivill med gåsemure og høgurt-fleirsivill med mjøduert som dominerande art. I Oltervågen finn vi også etablerte dyne på grovt substrat, og på nordsida finn vi eit større sumpområde med store bestandar av lyssev. To sjeldne artar er påvist; saftstjerneblom og saltstorr.

Mjøduert

DYRELIV

Oltervågen naturreservat er overvintrings- og rasteplass for vassfuglar. Det er eit særskilt funksjonsområde også for andre fuglearter som er knytt til våmark. Av sjeldne artar som er observert i området kan vi nemne makrellterne og fiskemåke. Begge er ført opp på Raudlista for ruga artar (2010). Oteråa har stor produksjon både av laks og aure.

Sjæmure. Foto: Erling Svendsen

KULTURPÅVERKNADER

Oteråa er kraftutbygd, og det er derfor konstant vassføring i elva. Det har idleigerare vore tatt ein del grus i elveutløpet. Det er òg ein del hytter og båtøpprekk i området. Området er mykje brukt som friluftsområde, særleg for fiske.

Fiskemåke

VELKOMMEN TIL OLTERVÅGEN NATURRESERVAT

Vernet er ikkje til hinder for tradisjonelt friluftsliv, fiske eller sanking av bær og matsopp. Jakt på hjortevilt er tillate i samsvar med reglane i vitlova. På same vis kan ein drive jakt og fangst på dei introduserte artane kanadagås og villmink.

Vi vil be om at du:

- viser omsyn til plante- og dyrelivet. Vegetasjonen og dyrelivet er freda mot skade og øydelegging.
- respekterer at allmenn motorisert ferdsel er forbode.

I naturreservatet er det ellei forbod mot mellom anna terrengingrep, utbygging, utfylling, forsøpling, samt ridning og sykling utanom eksisterande stiar og vegar.

Verneforskrifta og annan utfyllande informasjon om Oltervågen naturreservat er lagt ut på www.naturbase.no Sjå også www.miljosstatus.no

Forvaltning, informasjon og oppsyn

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde. Tlf. 71 25 80 00
Statens naturoppsyn. Tlf. 73 58 05 00
www.fylkesmannen.no – www.naturoppsyn.no

Foto, unntatt der det står nevnt: Anja M. Barset, Fylkesmannen i Møre og Romsdal 2012

Vedlegg 6 - Sakshandsaming av forvaltningsplanen for Oltervågen naturreservat